

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/polskie-wojsko/103360,Oficer-2-Korpusu-zdobywca-Bolonii-General-dywizji-Klemens-Rudnicki-18971992.html>

Pułkownik Klemens Rudnicki (za kierownicą) podaje rękę amerykańskiemu generałowi Markowi Clarkowi, Bolonia 1945 r. Fot. NAC

BIOGRAM / BIOGRAFIA

Oficer 2. Korpusu, zdobywca Bolonii. Generał dywizji Klemens Rudnicki (1897-1992)

Autor: BARTOSZ JANCZAK 19.09.2023

U progu II wojny światowej Klemens Rudnicki był zawodowym wojskowym, który całe dorosłe życie spędził w mundurze. Zaangażowawszy się w pracę konspiracyjną, trafił do sowieckiego więzienia pod przybranym nazwiskiem. Najprawdopodobniej uniknął dzięki temu dołów katyńskich i doczekał momentu, gdy dane mu było powrócić w szeregi polskiego wojska oraz

wkroczyć na kolejny szlak bojowy.

W szeregach 2. Korpusu Polskiego w latach II wojny światowej znalazło się wielu oficerów, którzy w trudnych warunkach wojennych starali się swoją służbą przyczynić się do odzyskania przez Polskę niepodległości. Uczestniczyli w wielu walkach w różnych częściach Europy, a nawet świata. Jednym z nich był gen. dyw. Klemens Rudnicki, który w latach 1944-1945 brał udział w działaniach wojennych we Włoszech, w tym o położoną nad dwiema rzekami – Reno i Saveną – Bolonię.

Kariera w przedwojennym Wojsku Polskim

Przyszły generał urodził się 28 marca 1897 r. w Żydaczowie koło Lwowa. Jego rodzicami byli Zygmunt Wolfgang Rudnicki herbu Jastrzębiec i Stefania z Marynowskich herbu Niezgoda. Klemens uczęszczał do Gimnazjum Klasycznego w Trembowli, ale maturę zdał w 1913 r. w Zakopanem, dokąd przeniosła się rodzina Rudnickich. W latach szkolnych działał w młodzieżowych organizacjach niepodległościowych. Był członkiem I Drużyny Skautowej im. Zofii Chrzanowskiej w Trembowli.

Marzenia Klemensa o kształceniu się na studiach wyższych zostały przekreślone wraz z wybuchem I wojny światowej. Najpierw służył w Legionie Wschodnim dowodzonym przez gen. Józefa Hallera, a po jego rozwiązaniu został wcielony do armii austro-węgierskiej i przydzielony do 15. Pułku Piechoty. W szeregach tego oddziału dosłużył się stopnia podporucznika i w 1917 r. walczył we Włoszech, odnosząc poważne rany. Do zdrowia dochodził m.in. w Krakowie, gdzie jesienią 1918 r. doczekał się zakończenia Wielkiej Wojny.

**Generał Klemens Rudnicki na
fotografii sprzed 1939 r. (domena
publiczna)**

W Krakowie na początku listopada 1918 r. ppor. Rudnicki rozpoczął wieloletnią służbę w Wojsku Polskim. Najpierw służył w 2. Pułku Szwoleżerów Rokitniańskich, w szeregach którego wziął udział w walkach o utrzymanie niepodległości Polski w latach 1918–1921, m.in. w wojnie polsko-sowieckiej. Po zakończeniu działań wojennych w 2. Pułku Szwoleżerów Rudnicki znajdował się do 1926 r. Po prawie dziesięciu latach służby w pułku w stopniu rotmistrza został przeniesiony na stanowisko dowódcy 7. szwadronu 3. Brygady Korpusu Ochrony Pogranicza w Podwiślu.

Po dwóch latach służby w KOP rtm. Rudnicki postanowił podnieść swoje kwalifikacje wojskowe. Jesienią 1929 r. rozpoczął dwuletni kurs w Wyższej Szkole Wojennej w Warszawie. Po jego ukończeniu jako oficer dyplomowany został wyznaczony asystentem na warszawskiej uczelni. W 1933 r. przeniesiono Rudnickiego do 7. Pułku Strzelców Konnych, rok później otrzymał awans do stopnia podpułkownika i powrócił do Wyższej Szkoły Wojennej w Warszawie na stanowisko szefa Katedry Taktyki Ogólnej, którą kierował do 1938 r.

Na rok przed wybuchem II wojny światowej ppłk Rudnicki powrócił do Trembowli, gdzie został dowódcą 9. Pułku Ułanów Małopolskich. Na czele tego oddziału wziął udział w kampanii polskiej 1939 r. Walczył m.in. w bitwie nad Bzurą oraz w obronie Warszawy. Po kapitulacji stolicy udało mu się uniknąć niewoli. Podpułkownik zaangażował się w działalność konspiracyjną. Był jednym z twórców organizacji „Kaerge”, należał do Związku Walki Zbrojnej, w ramach której wraz z gen. bryg. Michałem Tokarzewskim-Karaszewiczem miał tworzyć struktury konspiracyjne we Lwowie. Podczas przekraczania granicy niemiecko-sowieckiej w lutym 1940 r. został aresztowany pod fałszywym nazwiskiem przez sowiecką straż graniczną.

Oficer Polskich Sił Zbrojnych

Podpułkownik Rudnicki przebywał w kilku sowieckich więzieniach m.in. w Przemyślu i Dniepropietrowiesku. Dzięki fałszywej tożsamości nie został rozpoznany i najprawdopodobniej uniknął dołów katyńskich. Podpułkownik przez władze sowieckie został skazany na 5 lat wolnej zsyłki do Kirowa do pracy przy wyrębie lasu. Tam doczekał się powołania w sierpniu 1941 r. Polskich Sił Zbrojnych (PSZ) w ZSRS.

W polskiej armii pod dowództwem gen. dyw. Władysława Andersa ppłk Rudnicki objął stanowisko zastępcą szefa sztabu. Następnie został wyznaczony zastępcą dowódcy 6. Dywizji Piechoty, na czele której stał gen. Tokarzewski. Na tym stanowisku ppłk Rudnicki odpowiadał m.in. za zorganizowanie ewakuacji żołnierzy w 1942 r. ze Związku Sowieckiego na Środkowy Wschód, co było spowodowane niemożliwością należytego

formowania PSZ w ZSRS. Jak zapisał w swoich wspomnieniach:

„11 miesięcy polsko-sowieckiej wojskowej współpracy odarło nas z wszelkich złudzeń. Nie było co ukrywać – historyczna próba nie udała się. Nabraliśmy przekonania, iż z Sowiecką Rosją nie istnieje w ogóle możliwość współpracy. Można z nią walczyć lub się jej bezwarunkowo poddać – innego wyjścia nie ma”.

Na Środkowym Wschodzie doszło do reorganizacji polskiego wojska. 12 września 1942 r. na rozkaz Naczelnego Wodza gen. broni Władysława Sikorskiego powstała Armia Polska na Wschodzie. W jej składzie znalazła się 6. Samodzielna Brygada Strzelców, na czele której stał awansowany płk Rudnicki. W 1943 r. brygadę przemianowano na 6. Lwowską Brygadę Piechoty. Dowódcą tej brygady płk Rudnicki był do 15 listopada 1943 r.

**Generał brygady Klemens
Rudnicki (domena publiczna)**

W połowie listopada 1943 r. płk Rudnicki został wyznaczony zastępcą dowódcy 5. Kresowej Dywizji Piechoty. W jej szeregach wziął udział w walkach 2. Korpusu Polskiego na Półwyspie Apenińskim. W 1944 r. Rudnicki po 27 latach powrócił do Włoch i ponownie przyszło mu brać udział w działaniach bojowych.

Pułkownik Rudnicki uczestniczył w walkach m.in. o Monte Cassino, Ankonę, a największym jego osiągnięciem były starcia o położoną w rejonie Emilia-Romania – Bolonię. W kwietniu 1945 r., gdy stał na czele tzw. Zgrupowania „RUD”, podległe mu oddziały jako pierwsze wkroczyły do miasta. Ten moment tak zapamiętał

Rudnicki:

„Tłumy witające nas ciągle rosły [...]. Kardynał Rocca i prezydent Dodge z całą Radą Miejską uroczyście mnie witają i ja z kolei wpisałem się do Księgi Pamiątkowej. [...] Miasto Bolonia nadało mi obywatelstwo honorowe oraz srebrny medal z herbem i napisem [...]. A król włoski nadał mi *Crocce di Valore*. A wszystkie te honory wynikły, jak to na wojnie bywa, z łutu szczęścia i przypadku”.

Generał Zygmunt Szyszko-Bohusz (z lewej) i płk Klemens Rudnicki (za kierownicą) w Bolonii w kwietniu 1945 r. Fot. z zasobu NAC

Pułkownik Klemens Rudnicki (za kierownicą) podaje rękę amerykańskiemu generałowi Markowi Clarkowi, Bolonia 1945

Powojenne losy

Po zakończeniu II wojny światowej Rudnicki został wyznaczony dowódcą 1. Dywizji Panczernej i awansowany do stopnia generała brygady. W 1947 r. w związku z demobilizacją PSZ Rudnicki zakończył swoją służbę wojskową. Po przejściach w Związku Sowieckim i w wyniku powojennej sytuacji politycznej nie zdecydował się wrócić do Polski. Zamieszkał w Londynie, gdzie m.in. założył antykwariat i odrestaurowywał obrazy. Aktywnie działał także w polskich organizacjach kombatanckich, np. w Zrzeszeniu Kół Pułkowych Kawalerii.

W 1991 r. udało mu się przyjechać do Polski. Zwiedził Warszawę, Kraków, muzeum Bitwy nad Bzurą w Sochaczewie, odwiedził klasztor sióstr Niepokalanek w Szymanowie. Jeszcze przed wybuchem II wojny światowej zawierzył swoje życie Matce Boskiej Jazłowieckiej w Jazłowcu i chciał po 52 latach podziękować za ocalenie.

**Naczelnny Wódz gen. broni
Kazimierz Sosnkowski (drugi. z
lewej) z żołnierzami 5. Kresowej
Dywizji Piechoty. W pierwszym
rzędzie czwarty od lewej płk dypl.
Klemens Rudnicki. Fot. z zasobu
NAC**

Awansowany po wojnie do stopnia generała dywizji, odznaczony Złotym oraz Srebrnym Orderem Wojennym *Virtuti Militari*, zdobywca Bolonii Klemens Rudnicki zmarł w 12 sierpnia 1992 r. w Londynie. Jego prochy znajdują się na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie w Pomniku Rokitniańczyków.

COFNIJ SIĘ